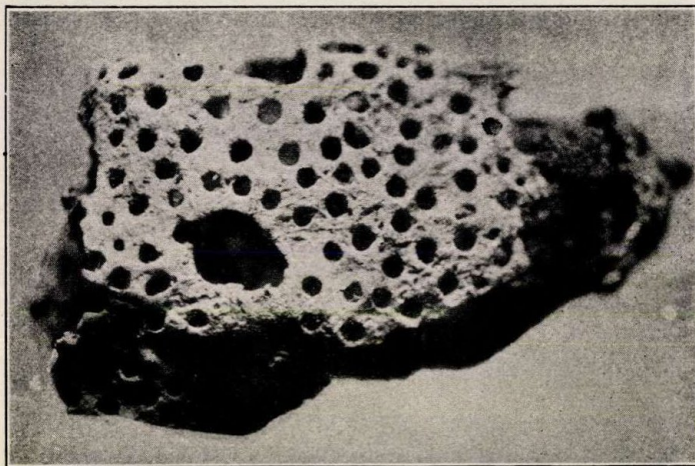

A hullámoktól partra veletl mésző, amelyet a *Vioa typica* fűrószivacs keresztül-
kasul lyukasított. A természetes nagyság fele. A szerző felvétele.

életük utolsó pillanatáig, akárcsak a leláncolt Prometheus, egy és ugyanazon a helyen, amikor is szabadon mozgó állapotuk örökre megszűnik. A parányi lárva ekkor fűrómunkáját úgy kezdi meg, hogy egy kis mélyedést váj ki a sziklán. Ebből aztán minden irányban rombolva hatol tovább a sziklában. És hogyan hatol be ez a kezdetleges szervezett kis állat a kemény kőbe? Csakis vegyi úton. A kis lárva, alighogy megtelepedett és a szülőhöz hasonló szivacsállattá lett, savas, maró, cseppfolyós anyagot termel a testében, amelynek segítségével aztán, miközben gyorsan megnövekszik, keresztül-kasul fúrja a követ. A *Vioa* lárva, a kagylók teknőire, csigákra és korallokra is rátelepszik és azokat is éppen úgy össze-vissza fúrja, mint a követ. Nincs az a kőfűró tengeri állat, — pedig elég van belőlük, — amely oly hathatós módon rágná a sziklás partot, mint éppen a fűrószivacs. Énnél-fogva bátran elmondhatjuk róla, hogy a föld kérgének átalakító munkájában ő a legkiválóbb mester, s ebben a munkában az övé a vezetőszerep.

Garády Viktor.

KÖNYVEKRŐL

Kaán Károly. *Természetvédelem és a természeti emlékek.* Ez évi október hó elején jelent meg Kaán Károly könyve a természetvédelemről és a természeti emlékekről, az első nagyszabású, mindent összefoglaló, magyar természetvédelmi tanulmány. A mű három részre és számos fejezetre oszlik.

Az első rész a természetvédelem fogalmával, annak jelentőségével és különböző formáival foglalkozik. Az egyes fejezetekből megtudjuk, hogy a természetvédelem terén, nevezetesen a természeti táj, az egyes védett helyek, a védett állatok, növények és földtani alakulatok érdekében mi történt eddig a külföldön és mi történt ezen a téren hazánkban.

A második részben szerző részletesebben ismerteti az egyes természeti emlékeket és azok természetvédelmi jelentőségét. Ebben megismerjük a külföld összes nevezetesebb természetvédelmi területeit, azután pedig megtudjuk, hogy hazánkban melyek azok a helyek, amelyeket érdemes lenne védelmi területté nyilvánítani. A magukban álló természeti emlékek közül szerző különösen a hazai barlangok és egyes fák megbecsülésével foglalkozik. A védelemre szoruló barlangok ismertetése olyan részletes, pontos és tárgyilagos, hogy bátran állíthatom: ez a mű egyszersmind a csonka ország összes fontosabb barlangjainak első gondos összefoglalása. Az egyes barlangok, a bennük történt ásatások és azok kapcsán kikerült őslénytani, ősrégészeti és ősembertani eredmények ismertetése olyan gondosan és annyi körültekintéssel történt, hogy ennek a fejezetnek összeállítása bármelyik hazai barlangkutatónak dicsőségére válhatna.

A mű utolsó részében szerző több fejezetben behatóan foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy milyen törvényes intézkedésekre és szervek létesítésére lenne szükség, hogy a megóvásra érdemes természeti emlékeket fenntartsuk. Itt is először a külföldön történt ezirányú törekvéseket, érvényes

törvényeket és rendeleteket ismerjük meg, azután szerző egy természetvédelmi törvény alkotásához adja meg a gondolatokat. Az utolsó két fejezetben szerző a természetszeretnek és a természeti tárgyak megbecsülésének fejlesztésével, valamint a társadalomnak természetvédelmi tevékenységének megszervezésével foglalkozik.

Kaán Károly könyvét, elolvasás után, a természetet szerető olvasó azzal a boldog tudattal teszi le, hogy, végre ez is megvan. Meglett a magyar természetvédelemnek régen várt, alapvető ismerettára! Hogy pedig ez a kiváló munka a mostani rendkívül nehéz viszonyok mellett ilyen pompás alakban megjelenhetett, ez ismét szerzőnek érdeme, aki nemcsak sokoldalú tudását, természetszeretét és hazafiságát oltotta e könyv soraiba, hanem kiadásának anyagi terhet is viselte.

Kaán Károly műve teljesen hazai viszonyainkhoz van szabva, sem kizárólagos, száraz, tudományos tanulmány, sem pedig hangzatos, népszerű leírás, hanem szilárd tudományos alapon nyugvó szakmunka, amelyet könnyen érthető és vonzó írásmódoránál fogva mindenki élvezettel olvashat. A mű mindenkinek szól s ezért előreláthatóan a magyar művelt társadalom minden rétegébe fog eljutni, hogy nagy nyilvánosságunkat a természet szeretetére oktassa, természeti emlékeink megbecsülésére és védelmére buzdítsa. A könyv díszes vázsonkötésben, famentes hóhérr papíron, 110 pompás műmelléklettel a Révai irodalmi intézet kiadásában jelent meg, bolti ára 30 aranypengő és kapható minden könyvkereskedésben és kedvezményes fizetési feltételek mellett a kiadónál (Budapest, V., Vadász-u. 16.).

Kadić Ottóhá dr.

Behyna Miklós: *Az akvárium berendezése és gondozása.* Királyi Magyar Természettudományi Társulat, Budapest, 1931. (Népszerű természettudományi könyvtár 9.)

Azok az emberek, akik a nagyvárosban élve, lassan elszakadnak a természettől, ha már nem tudnak kijárni a szabadba, elhoznak maguknak belőle egy darabot lakásukba. A városi élet és az ember örök vágya a természet után az alapja az akváriumkedvelésnek is, amely néha csak időöltést vagy szórakozást, esetleg egy kis szellemi felüdülést jelent, máskor azonban komoly tudományos buvárlatok sorozatává válhat és ennek kapcsán a megfigyelő értékes növénytani és állattani kísérletek segítségével, illetve ezek alapján eligétheti ki, vagy bővítheti tudományssomját. Az akváriumok berendezése, tisztántartása és gondozása, növényeinek és állatainak tanulmányozása ma már nem nehéz feladat, mert ha ismerjük és szem előtt tartjuk azokat a törvényeket, amelyek révén a szobának mesterségesen kezelt élővilága úgynevezett »biológiai egyensúly«-ban marad, akkor könnyűszerrel birtokába juthatunk egy helyesen berendezett akváriumnak és ezzel együtt részünk lehet mindazokban az örömeinkben, amelyeket a vízben élő szervezetek megfigyelése és vizsgálata nyújt. Hogy milyen módon kell helyesen és jól eljárunk az akváriumkezelés minden egyes kérdésében, arra tanít meg könnyűszerrel Behyna Miklós könyve. Az első fejezetekben a vízmedencék elkészítéséről, talajáról, beültetéséről és vízeről szól, az utána következőkben pedig áttér az akváriumban tartható növények és állatok ismertetésére. Az állatok közül a legbehatóbban természetesen a halakkal foglalkozik, először a belföldön élő fajokat, azután a külföldieket véve sorra. Jóval kevesebb helyet szentel a szerző az alsóbbrendű állatoknak; ezeket meglehetősen röviden intézi el. Kár, hogy a csigák tárgyalása során kihagyta a *Lymnea*-akat, amelyek közül pedig a 144-edik oldalon található táblán hét darab is látható különböző helyzetben és amelyek kétségen kívül a legelterjedtebb víztüdőscsigák közé tartoznak. Az akváriumokban jól tarthatók és meglehetősen szaporák.

Az élőlények tárgyalása után az akváriumok szellőztető-készülékeit, fűtőberendezéseit sorolja fel, ismerteti az olyan gyakran fellépő algaveszedelmet, röviden tájékoztat a szaporító-medencék gondozásáról, a halivadékról, valamint az akváriumi halak betegségéről, a végén pedig egészen vázlatosan a tengeri állatok fogságban tartásáról és ápolásáról is megemlékezik. Bő irodalmi tájékoztató és tárgymutató fejezi be a 216 oldalas munkát. Rendkívül emeli a mű értékét, hogy az irodalmi tájékoztatóban felsorolva megtaláljuk a különböző víziállat-csoportok tanulmányozóinak legújabb értekezéseit is. Ez az irodalmi összeállítás az egyes szakemberek közreműködésével készült és azok számára, akik az egyes állatcsoportokkal részletesebben óhajtanak megismerkedni, bizonyára a legjobb útbaigazítást fogja nyújtani. A könyv olcsó ára ellenére, értékes tartalmának megfelelően, igen helyes kiállításban, 98 szép képpel díszítve jelent meg és méltóan sorakozik a Társulat eddigi kiadványaihoz.

Wagner János dr.